

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Qo'uv ishlari bo'yicha prorektor
A.A.Elmuurodov
2024 yil "___" avgust

**YOSH HAYVONLAR VA PARRANDALAR TERAPIYASI
FANI BO'YICHA**

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 840000 – Veterinariya
Mutaxassislik: 70840101 – Hayvonlarga tashxis qo'yish va davolash

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
70840101 – Hayvonlarga tashxis qo'yish va
davolash mutaxassisligi

Fan nomi:	Yosh hayvonlar va parrandalar terapiyasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	YHPT1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Magistr
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	“Yosh hayvonlar va parrandalar terapiyasi” fanini o'qitishdan maqsad - talabalarda yosh hayvonlar organizmining o'ziga xos anatomo - fiziologik xususiyatlarini o'rganish, nafas, ovqat hazm qilish va modda almashinuvi buzilishi kasalliklarining asosiy sabablarini aniqlash, kasallikning rivojlanish mexanizmini bilish, kasallikka ertachi tashxis qo'yish hamda ilmiy asoslangan holda davolash va oldini olish usullarini qo'llash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Ichki yuqumsiz kasalliklar
2.	Klinik diagnostika

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Fiziologik jarayonlarning hayvon yoshi va yil mavsumlariga qarab o'zgarish qonuniyatlari; yosh hayvonlar organizmining o'ziga xos

	anatomo - fiziologik xususiyatlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Yosh hayvonlar va parrandalarning nafas, ovqat hazm qilish va modda almashinuvi buzilishi kasalliklarining tarqalishi, iqtisodiy zarari, asosiy sabablari, rivojlanishi, simptom va sindromlari hamda ertachi tashxisi haqida tasavvurga ega bo'lishi lozim;
TN3	Yosh hayvonlar va parrandalarni nafas, ovqat hazm qilish va modda almashinuvi buzilishi kasalliklariga tekshirishda klinik, gematologik va boshqa laborator tekshirishlar o'tkazish va ularning natijalarini ilmiy tahlil qilishni bilishlari kerak;
TN4	yosh hayvonlar va parrandalarning nafas, ovqat hazm qilish va modda almashinuvi buzilishi kasalliklarining ilmiy asoslangan davolash va oldini olish usullari bo'yicha ilm-fan yangiliklarini bilishi va ulardan foydalana olishlari kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	To'liq klinik hamda zamonaviy laborator tekshirishlar o'tkazish orqali yosh hayvonlar va parrandalarning nafas, ovqat hazm qilish va modda almashinuvi buzilishi kasalliklariga to'g'ri tashxis qo'ya oladi;
TN6	Kasal hayvonlardan qon olish, qovuqni katetrlash, sezuvchan nuqtalarga reflektor ta'sir etish va qonni laborator tekshirishlardan o'tkaza oladi;
TN7	Kasal hayvonlarni davolashda dori vositalarini to'g'ri tanlash, terapevtik usullarini qo'llay oladi;
TN8	Kasal hayvonlarni davolashda terapevtik texnika va fizioterapiya usullarini qo'llay oladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Yosh hayvonlar organizmining anatomo-fiziologik xususiyatlari.
M2	Yosh hayvonlarni klinik tekshirish usullari.
M3	Yosh hayvonlarni tizim va a'zolar bo'yicha tekshirish usullari.
M4	Yosh hayvonlarni tizim va a'zolar bo'yicha tekshirish usullari (davomi).
M5	Maxsus tekshirish usullari.
M6	Tug'ruq patologiyasi asoratlari.
M7	Yosh hayvonlarning nafas tizimi kasalliklari.
M8	Yosh hayvonlarning ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari.
M9	Yosh hayvonlarning ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari (davomi).
M10	Yosh hayvonlarning modda almashinuvi buzilishi kasalliklari.
M11	Yosh hayvonlarning modda almashinuvi buzilishi kasalliklari (davomi).
M12	Parrandalar organizmining anatomo-fiziologik xususiyatlari. Nafas tizimi kasalliklari.
M13	Parrandalarning ovqat hazm qilish tizimi kasalliklari.

M14	Parrandalarning modda almashinuvi buzilishi kasalliklari.
M15	Parrandalarning modda almashinuvi buzilishi kasalliklari (davomi).
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Kirish. Yosh hayvonlar organizmining anatomo-fiziologik xususiyatlari.
A2	Yosh hayvonlarni umumiy tekshirish tartibi.
A3	Yosh hayvonlarni tizim va a'zolar bo'yicha tekshirish tartibi.
A4	Yosh hayvonlarni maxsus usullar yordamida tekshirish tartibi.
A5	O'tkir gipoksiyani davolash va oldini olish.
A6	Alimentar gipotrofiyani davolash va oldini olish.
A7	Bronxopnevmoniyani davolash va oldini olish.
A8	Dispepsiyani davolash va oldini olish.
A9	Uvizli toksikozni davolash va oldini olish.
A10	Gastroenteritni davolash va oldini olish.
A11	Qaytalovchi timpaniyani davolash va oldini olish.
A12	Bezoar kasalligini davolash va oldini olish.
A13	Toksik hepatodistrofiyani davolash va oldini olish.
A14	Cho'chqa bolalari gipoglikemiyasini davolash va oldini olish.
A15	Retinol yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A16	Askorbin kislotasi yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A17	D gipovitaminozni davolash va oldini olish.
A18	Tiamin yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A19	Riboflavin yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A20	Piridoksin yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A21	Siankobalamin yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A22	Alimentar anemiyani davolash va oldini olish.
A23	Enzootik ataksiyani davolash va oldini olish.
A24	Gipomagniyemik tetaniyani davolash va oldini olish.
A25	Rux yetishmovchiligini davolash va oldini olish.
A26	Oq mushak kasalligini davolash va oldini olish.
A27	Endemik buqoqni davolash va oldini olish.
A28	Parrandalarda nafas tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish.
A29	Parrandalarda ovqat hazm qilish tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish.
A30	Parrandalarda modda almashinuvi buzilishi kasalliklarini davolash va oldini olish.
Mustaqil ta'lim (MT)	
1.	Yosh hayvonlar postnatal taraqqiyotidagi bosqich va davrlar 6 soat
2.	Yosh hayvonlarda yurak qon - tomir tizimining o'ziga xos xususiyatlari 6 soat
3.	Yosh hayvonlarda nafas tizimining o'ziga xos xususiyatlari 6 soat
4.	Yosh hayvonlarda hazm tizimining o'ziga xos xususiyatlari 6 soat
5.	Yosh hayvonlarda modda almashinuvidagi o'ziga xoslik 6 soat
6.	Yosh hayvonlardan olingan qon, siydik va oshqozon suyuqligi namunalarini laborator tekshirishning diagnostik ahamiyati 6 soat

Taqrizchilar:	B.A.Elmuradov – VITI direktori, v.f.d., professor. T.A.Oqboyev – Samarqand davlat tibbiyot universiteti, 4- ichki kasalliklar kafedrasida katta o'qituvchisi, PhD
----------------------	---

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil ____ avgustdagi ____ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Ichki yuqumsiz kasalliklar" kafedrasining 2024 yil ____ avgustdagi ____ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

R. Ro'ziqulov

Sh. Qurbonov

Ro'ziqulov N.B.

Ro'ziqulov N.B.

Asqarov S.S.

7.	Yosh hayvonlar va parrandalar terapiyasining asosiy tamoyillari 6 soat
8.	Yosh hayvonlar va parrandalarning yuqumsiz kasalliklarini davolash va oldini olishda davolash usullari va vositalarini to'g'ri tanlashning ahamiyati 6 soat
9.	Yosh hayvonlar va parrandalarning yuqumsiz kasalliklarini davolash va oldini olishda fizioterapiyaning ahamiyati 6 soat
10.	Yosh hayvonlarda nafas tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 6 soat
11.	Yosh hayvonlarda ovqat hazm qilish tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 6 soat
12.	Yosh hayvonlarda modda almashinuvi buzilishi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 6 soat
13.	Yosh hayvonlarda gipovitaminozlarni davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 6 soat
14.	Parrandalarda nafas tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 4 soat
15.	Parrandalarda ovqat hazm qilish tizimi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 4 soat
16.	Parrandalarda modda almashinuvi buzilishi kasalliklarini davolash va oldini olish bo'yicha ilm-fan yangiliklari 4 soat

Asosiy adabiyotlar

1.	1. Ro'ziqulov N.B. Yosh hayvonlar va parrandalar terapiyasi. Darslik. Toshkent, "Fan ziyosi", 2021.
2.	2. Ro'ziqulov N.B. Yosh hayvonlar va parrandalar terapiyasi. Darslik. 2-nashr. Toshkent, "Fan ziyosi", 2023.
3..	3. Практикум по внутренним болезням животных / Под общ. ред. Г. Г. Щербакова, А. В. Яшина, А. П. Курдеко, К. Х. Мурзагулова: Учебник. — СПб.: Издательство «Лань», 2021.

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'rtasida targ'ib qilish. O'quv qullanma. Toshkent, "Ma'naviyat" NMIU, 2021. – 280 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 b.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 b.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 31 martdagi "Veterinariya

	va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	Norboyev Q.N., Bakirov B.B., Eshbo'riyev B.M. Hayvonlarning ichki yuqumsiz kasalliklari. Darslik. Samarqand, SamDU tahririy-nashriyot bo'limi, 2020.
7.	Бакиров Б.Б. Хайвонларнинг ички юқумсиз касалликлари. Ўқув қўлланма. Самарқанд, "Оптим прінт плус", 2015.
8.	Safarov M.B., Safarov M.M. Veterinariya diagnostikasi va rentgenologiyasi. Darslik. Toshkent, Sino-standart, 2019.
9.	Давлатов Р.Б., Салимов Х.С., Худжамшукуров А.Н. Парранда касалликлари. Ўқув қўлланма. Самарқанд, "Зарафшон", 2018.
10.	Петрянкин Ф.П., Петрова О.Ю. Болезни молодняка животных: Учебной пособие для СПО. – Санкт-Петербург: Лань, 2021.
11.	Bradford P.Smith, David C. Van Metre, Nicola Pusterla. Large Animal Internal Medicine. Sixth Edition. ELSEVIER. Printed in the United States of America, 2020 by.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma'lumotlari milliy bazasi
3.	www.zivonet.uz .
4.	www.veterinariya.medsinasi.uz .
5.	www.sea@mail.net21.ru
6.	www.veterinary@actavis.ru

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqlik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;

- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	N.B.Ro'ziqulov – SamDVMChBU, "Ichki yuqumsiz kasalliklar" kafedrasini mudiri, veterinariya fanlari nomzodi, dotsent.
E-mail:	nuriddin79@inbox.uz
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Ichki yuqumsiz kasalliklar" kafedrasini